

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.
Szerkesztőség: Budapest, V. Ügynök-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria“ r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Halastavak vízelvonása. Kolossváry Ödön. — Az 1913. esztendőről. — A m. kir. kincstári gazdaszat halaszvizei. (Folyt.) Simonffy Gy. — Jogesetek. — Kérdések és feleletek. — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Tárca: „Ülés után társasvacsora.“ mp. — Hirdetések.

Halastavak vízelvonása.*)

A „Halászat“ m. é. december hó 1-én megjelent számában fentti címmel egy közlemény jelent meg, melyben cikkíró azt kívánja bizonyítani, hogy teljesen megokolatlan a vízhasználatra jogosultaknak, valamint a hatóságoknak azon félelme, hogy a forrásvidéken létesített, vagy kiépíteni szándékolt halastavak az alsóbb vízhasználatoktól vizet elvonának.

Cikkíró azon föltevés mellett, hogy tavasszal patakjaink oly vízfelesleggel rendelkeznek, miszerint a halastavaknak vízzel való megtöltése semmi nehézségbe sem ütközik, cikkelyében főszólyt annak bizonyítására helyez, hogy a megtelt tavakban a víz sem elszivárgás, sem elpárolgás útján számottevő veszteséget nem szenved, októberben pedig a víziölöslegből összegyűjtött víz leeresztése folytán az alsóbb vízhasználatok, az őszkor beálló legnagyobb vízszegénység idején mintegy talált vízhez jutnak, úgy hogy a halastavak „a szó legszorosabb értelmében értékkel felmérhető hasznót hajtának az alább fekvő, különösen erőművi vízhasználatoknak“.

Miután hivatalos állásomnál fogva a halastavi berendezések ellen újabb időben elég sűrűn beadott panaszokból nemkülönben egy bírósági szakértői megbízatásból, kifolyólag a halastavak berendezésével és éppen a vízelvonás kérdésével nagyon is behatóan kellett foglalkoznom és nevezett tapasztalataim alapján cikkíróval homlokegyenest ellenkező meggyőződésre jutottam, azt hiszem a kérdés tisztázásához vezet, ha az ellenkező nézőpont indokait kifejttem. Megjegyzem azonban már most, hogy én az alábbiakban nem azt akarom bizo-

nyítani, hogy a halastavak létesítése vízelvonással jár, hanem hogy halastavak létesítése a mai berendezések mellett vízelvonással jár.

Mindenekelőtt két dolgot kell előrebecsátanom.

Az 1885. évi XXIII. t.-cz. régi jogon fennálló vízhasználatoktól, nevezetesen malmoktól a víz elvonását kizárólag csak öntözés céljaira engedi meg és pedig a 30. §. alapján kártalanítás nélkül vasárnapokra és teljes kártalanítás mellett a 31. §-ban hétköznapokra is. Az 1913. évi XVIII. t. cz. 14. §-a a régi vízhasználatok ezen korlátozását kiterjeszti az iváshoz, itatáshoz és gépek táplálásához szükséges vízmennyiségre is. Vagyis az előadottakból kitűnik, hogy halgazdaság céljaira a malmok üzemben tartásához szükséges vízből vizet elvonni nem lehet, ezt a hatóság még kártalanítás mellett sem engedélyezheti, kivéve, ha az összes érdekelt vízhasználatok ebbe magánegyezség útján beleegyeznek.

A másik körülmény pedig, hogy a halastavakba kihelyezett halállomány aránylag igen nagy értéket képvisel, azok gondozása, vízzel való ellátása rendszerint egy halászmesterre van bízva, a ki mindenesetre elő fog mindent követni e tekintetben, hogy a halastavak részére szükséges vizet biztosítsa.

Tehát a tervező mérnökök és a hatósági szakértőnek feladata a halastavak biztosításának kérdését akként megoldani, hogy az alsóbb malmok részére szükséges vízből víz elvonható ne legyen.

Lássuk már most, miként van ezen követelményeknek elég téve.

Az általam ismert halastavak kétféle berendezéssel bírnak, nézzük most már, hogy ezen kétféle elrendezés megfelel-e a fenti követelményeknek?

1. Az egyik berendezés szerint a halastavak vízszükséglete egy a vízfolyásba épített duzzasztó és a vízfolyás partjába épített vízkiviteli mű segítségével tereltetik a halastavakhoz vezető táplálóárokba és egyes esetek-

*) Vítás kérdések bizonyára leghamarabb tisztázódnak, ha minden érdekelt fél előáll a maga nézetével. Ennek a tudatában készsággel adtunk helyett e cikknek is, fenntartva, természetesen, magunk számára a válaszadás jogát.

ben az alsóbb vízhasználatok érdeke akként lett biztosítva, hogy a vízfolyásba épített duzzasztómű alsó szilárd fenékgátjába akkora nyílás lett kivágva, mint a mekkora szükséges az alsóbb vízhasználatok részére engedélyezett vízmennyiség elvezetésére. Midőn tehát a szilárd fenékgát fölé a duzzasztómű mozgó alkatrészei is behelyeztetnek, ezek segítségével csak a vízfölösleg terelhető a halastavak tápláló árkába.

Lelkiismeretes eljárás mellett ezen megoldás kifogástalan. Hibája csak az, hogy a szilárd fenékgátba vágott nyílás elzárása könnyű szerrel eszközölhető lévén, az alsóbb vízhasználatok szerzett jogainak megóvására, véleményem szerint nem nyújt elegendő biztosítékot.

2. A halastavak elrendezésének második alkalmazásában lévő módja mellett a vízfolyás egész völgye keresztgátakkal lesz elzárva és így az összes vízmennyiség fölfogható. A víz leeresztése céljából a völgyzárógátakba két építmény állítatik be, az egyik szilárd építmény az árapasztó bukógát, melynek koronája egyezik a zárógát mögött keletkezett tó hatóságilag engedélyezett vízszinmagasságával, tehát ez csak akkor jön működésbe, midőn már a tavak teljesen tele vannak vízzel. A másik építmény pedig az úgynevezett barátságzilip, melyen át egyrészt a halastó összes vize teljesen leereszthető, részben pedig kis deszkatablák behelyezésével vagy kivitelével szabályozható és így a kis vizek leeresztésére is használható.

Ezen berendezés mellett az engedélyokiratba rendszerint azon rendelkezés vétetik föl, hogy (föltéve pl., hogy a legközelebbi alsó malom 500 mp.-liter víz felhasználására bír engedéllyel) köteles az 500 mp.-literen alól levő vízhozamát a vízfolyásnak változatlanul ugyanoly mértékben leadni a legelső halastó alatt, mint a minő mértékben az a legfelső tóhoz érkezik, de egyuttal jogot nyer arra, hogy az 500 litert meghaladó vízhozamból halastavait tetszésszerint megtölthesse, fölfrissíthesse és üzemben tarthassa.

Egyes esetekben azután az engedélyezési eljárás során a halastavak tulajdonosa arra is kötelezve lesz, hogy a fenti rendelkezés ellenőrizhetése céljából a halastavak

fölött és alatt a vízfolyásban egy-egy mérőgátat építsen be, a mely mérőgátakban egymással teljesen egyező nyílásokon átbukó víz tömege a mérőgátnál beállított mércezen mindjárt literekben leolvasható.

Ezen rendelkezés látszólag a papírosan tényleg megóvja az alsóbb vízhasználatok szerzett jogait, azonban hogy mint fest ez a gyakorlatban, arra mindjárt rátérek.

Tegyük tehát vizsgálódás tárgyává, hogy a halastavak kiépítése esetében az alsóbb vízhasználatokat károsan érintő vízelvonás minő körülmények folytán jöhet létre.

Vízelvonás létrejöhet

- a) beszivárgás,
- b) elpárolgás,
- c) a víznek meg nem engedett raktározása és
- d) helytelen vízeresztés következtében.

A beszivárgás és elpárolgás címén létrejöhető vízelvonással czikkíró behatóan foglalkozott és bár fejtegetésének részleteivel nem értek mindenben egyet, miután végeredményben én is azon meggyőződésre jutottam, hogy beszivárgás és elpárolgás folytán számbavehető vízvesztés nem érheti az alsóbb vízhasználatokat, áttérek mindjárt a meg nem engedett raktározás címén előállható vízelvonás tárgyalására.

A halastavak 1. szám alatt tárgyalt elrendezésénél a vízelvonás meg nem engedett raktározás címén csak vízrendőri kihágás folytán állhat elő akként, hogy a bukógátba épített nyílás valami módon ideiglenesen eltömetik. Ennek ellenőrzése mindenesetre nehézségbe ütközik azért, mert az ily vízkivétel rendszerint több kilométer távolságra esik az alsóbb vízhasználatoktól, úgy hogy nagyon is érthető az alsóbb vízhasználatoknak az ily vízművekkel szemben táplált aggodalma. A 2. sz. alatt tárgyalt elrendezés mellett pedig az alsóbb vízhasználatok, dacára az engedélyokiratba foglalt rendelkezéseknek, teljesen ki vannak szolgáltatva a halastavak tulajdonosa, helyesebben kezelője jóakarátának, miután mindaddig, míg a halastavak teljesen színing megtöltve nincsenek, ez akkor is annyi vizet ad csak le, a mennyi néki jólesik.

„Ülés után társasvacsora.“

(Ajánlás.)

Tárcza a „Halaszat“ számára. —

Hát mi türes-tagadás, ismét vacsoráztunk. Még pedig jól vacsoráztunk. Ülés után.

De hát így is van ez rendén.

Mert hiszen bizonyos, hogy az egyesülésben rejlik az erő. De nem elég csak éppen egyesülni. És az erőt rejtve tartani. Kell a mi azt hatóvá teszi.

A téstát se elég csak megdagasztani: kovász is kell abba!

Ezért jó ülés után társasvacsorázni. Az az igazi társadalmi tevékenység. Ajánlom is minden t. tagtársam szíves figyelmébe.

Mésotta intím igazságok kerülnek azoknak a fehér asztal melletti beszélgetéseknek során felszínre! Aztán elpanaszolgatjuk egymásnak bűnököt, bajunkat s eldicsekszünk örömeinkkel. —

Most pl. a MÁV.-ra jár a rúd. De hát nem is csoda. Kisül, hogy a vizet jobban szereti hal nélkül, mint hallal! Legalább azt a vizet, a miben hal van, drágábban szállíthatja, mint azt, a miben nincs. Az üres víznek kedve! Az is furcsa gusztusa, hogy a sört jégbe hűtve kedveli — a sörös hordókkal ingyen szállítja a jeget — a halat pedig úgy, ha a nap felmelegíti. Mert csak ez lehet az oka, hogy a hal mellé szállítás közben viszont csak drága pénzen enged jeget tétetni.

Aztán meg itt van a kolera! Az se utolsó dolog témának. Csak hogy azzal könnyebb boldogulni, mint a MÁV.-tal. Addig magyaráztunk, hogy a halnak semmi köze hozzá, míg végre fogta magát s megszűnt!

Ha egyéb érdeme nem is volna Egyesületünknek, ez az eredmény magában is igazolná létjogosultságát. Ez már persze dicsekvés. De hall az ember egyebet is.

Egyik őstapasztalású tagtárs magyarázza, hogy micsoda nagyszerű nép lakik ott Biharországban. Micsoda jó, szelid nép! Ott érdemes halat tenyészteni! A falubeliek zsákszámba viszik nekik eleségül a kukoriczát. Úgy szeretik. — Szinte ámul az ember, hogy ilyen üzleti titkokat elárul. Hisz maholnap hemzsegni fog az a vidék a konkurens tógazdaságoktól. Ingyen haleléség! — annak a fele se bolondság! . . .

Csak hogy hozzáteszi, hogy a kukoricza mellett a *szekéren* ott van az *öreg háló* is. Mert úgy szeretik ám azok a halat, hogy ha lehet, haza is viszik. A lehetőség biztosítására pedig nem riadnak vissza egy-egy „üdvölvéstől“ sem! T. i. akad a szekérben puska is.

Hát ilyen szeliden „hágnak ki“ ott a Körös mentén. Tessék oda beállani jámbor haltenyésztőnek!

Jó, hogy az ember néha Budapestre is felvetődhet és ülés után társasvacsorázhat.

Mert azok a vacsorák mégis csak valamik. —

Hála amaz igen tisztelt tagtársunk buzgólkodásának, a kinek szaktudását a magas udvar is elismerte, ezeken a vacsorákon tudjuk meg igazán, hogy miért élünk, miért dolgozunk!

Vége is mindnyájunk közös végső célja — akár termelő, akár kereskedő, akár tudós, akár műkedvelő — hogy az a hal az asztalon legyen! Mentől többször s mentől finomabb, jobb minőségben.

No hát fent tisztelt tagtársunk, kit a vacsorák rendezésének tudvalevőleg mindig hálás s kedves feladatával az „ülés után társas-

A mérőgátak volnának hivatva a kezelőszemélyzet működésének némi ellenőrzésére, ezek azonban erre a célra teljesen alkalmatlanok. Ugyanis miután a halastavak a völgy hosszában 3—4 kilométer vonalban nyernek elhelyezést, a mérőgátak csak úgy bírnanak némi jelentőséggel, ha azok mindegyikénél egy-egy fölesketett ór alkalmazatnék állandóan, kik egymással telefonnal lennének összekötve a célból, hogy a felső ór a vízfolyás vízállásait, mely csapadékos időben óráról-órára változik, folytonosan közölhesse az alsó órral, kinek feladata lenne az alsó tónál beépítendő csavarmentes felhuzóval ellátandó zsilípet akként kezelni, hogy az alsó bukógát vízállásai lehetőleg korrespondáljanak a felső bukógát vízállásaival. De hogy a hatóság is ellenőrizhesse ezen órok működését, minden gátnál meg egy-egy önműködő vízmércze is beépítendő lenne.

A halastavak mai kezelése mellett azonban bátran merem állítani, hogy az teljesen ki van zárva, hogy az engedélyokiratban szépen papírosra tett és nagyon is lényeges berendezések pontosan betartassanak és annak betartása ellenőrizhető legyen.

Czikkíró a halastavak megtöltésére vonatkozólag következőket mondja: „Tudvalevő azonban, hogy éppen ebben az időszakban (februártól márcziusig), kezdve a hóolvadás idejétől a tavaszi hó esőzéseig, patakjaink és folyóink oly vízfelesleggel rendelkeznek, a melylyel a tavak bőven megtölthetők.“

Hát kérdem, mi történik akkor, a mi nálunk nagyon gyakran előfordul, midőn nagyon csapadékdús, de gyenge telet egy nagyon száraz tavaszi ciklus követ, midőn tehát a téli csapadék nem hó alakjában, hanem eső alakjában esett le és mindjárt le is folyt, a tavaszi vízállás pedig a szárazság folytán egész májusig nem éri el az 500 mp.-litert, midőn tehát vizet a halastavakban raktározni egyáltalán nem volna szabad, hol van itt a garancia, hogy a halastavak kezelője nem fog vizet raktározni, hol van a garancia, hogy ő ugyanannyi vizet fog változtatlanul leadni a halastavak alatt, mint a mennyi a halastavakba fent érkezik. Képzelték

az, hogy a halastavak kezelője, az ő nagy értéket képviselő halállományának biztosítása érdekében nem fog vizet raktározni meg nem engedett módon, midőn tisztában van azzal is, hogy annak ellenőrzése különösen éjjel teljesen lehetetlen?

Tehát igenis állítom, hogy a mai berendezés mellett a meg nem engedett raktározás lehetősége fennforog és ezzel a halastavak kezelője mindazon esetben élni fog, midőn halállománya érdekében erre szükség van.

Ezenkívül, a mint meggyőződtem, sem a tervezésnél, sem az engedélyezésnél nem helyeztetik súly a halastavak mentén beömlő oldalvízfolyásokra.

Igy a többek között egy esetben, hol a halastavak a völgy négy kilométerre terjedő hosszát foglalják el, a felső és alsó mérőgát között beömlő oldalvízfolyások csaknem a legkisebb vízállás alkalmával szolgáltatnak 20 liter vizet másodpercenként. Ennek leadására engedélyes nincs kötelezve, már pedig az alsóbb vízhasználatok ennek kihasználására is jogot szereztek és így csapadékszegény esztendőben a halastavak megtöltésére ez a víz is teljes egészében felhasználható.

Természetes, hogy vízelvonásról főleg csak addig lehet szó, míg a halastavak nincsenek teljesen megtöltve, mert ha tele vannak, ott, a hol beszivárgás és elpárologás folytán vízvesztés nem állhat elő, vízelvonás nem történhetik és így a halastavak megteltének időpontjától kezdve előáll a normális állapot.

Hallottam többször azt az ellenvetést, hogy a tavak megtöltése alkalmával történik is vízelzárás, ez a víz az alsóbb vízhasználatoktól nem vonatik el, miután ősszel a lehalászás alkalmával az egész raktározott víz leeresztetik és így legfeljebb a víz kihasználásának ideje tolongdik csak el.

Ez igaz, de hol van a törvénynek az a paragrafusa, a mely erre jogot ad?

Van azután még egy eset, midőn a halastavak kiépítése a vízfolyási viszonyokban változást idéz elő. Ez pedig akkor fordul elő, midőn az uradalom, a mely

vacsorázók“ egyszersmindenkorra megbíztak, ebbeli tisztének eddig még — hogy is fejezzem csak ki — igazán udvari módra felelt meg. Szóval, a hogy a magyar ember mondja: azokat a vacsorákat még a király is megehetné volna! Persze ő is tudja, hogy hol kopogtasson. A süllőfilét az Országos Kaszinóban, a rajnai lazacot Gundelnél a Városligetben, a kecségét Delinél, a saiblingot Petánovicsnál, a halászlevet pedig saját bárkájának csárdájában kóstotatja meg! — Az új esztendő január 3-ának estjére való ilyen visszaemlékezések között gondoltam arra, hogy bizony vétek, hogy ezeknek a vacsoráknak kissé nagyobb nyilvánosságot nem adunk. Mindegyiknek egy-egy *közvacsorának* kellene lennie, a melyen ne csak a választmányi tagok, ne csak egyesületi tagok, de a társadalom legszélesebb rétegei vennének részt.

Ez indítaná meg igazán a halászat fellendítése érdekében való társadalmi tevékenységet. —

Eszmémmel s egy kis kézírattal be is kopogtattam a szerkesztőségbe.

Lelkesedésemre szótlanul, bús mosolylyal nyújtotta át Szerkesztőnk az alábbi levelet:

Kedves Szerkesztő Úr, úgyis mint egyesületi Titkár Úr!

Asszonyi természetem, de meg igazságszeretetem készítet arra, hogy kedves Szerkesztő Úrhoz forduljak: lenne szíves felvilágosítani, mi az oka annak, hogy a Halászati Egyesület, mely 25 év óta, — Istenem milyen nagy idő telt el azóta, hogy a férjem professzionátus halász lett! — szép csendben működött s soha senkinek semmi kellemetlenséget nem okozott, most 1—2 év óta majdnem hetenként szólítja férjemet „társadalmi munkára“! A világeért sem akarom férjemet a közérdekű dologtól visszatartani, hisz én

is, mint a többi asszonyok, rokonszenvezek a divattal. Az egyesületi élet pedig ma mindennél divatosabb! Nem azt kívánom hát Szerkesztő Úrnak felpanaszolni, hanem ezzel kapcsolatban a következő nekem nagyon feltűnő dolgokat — és itt válik az én ügyem is a velem hasonló sorsú halászaszonyok szempontjából közérdekűvé — szóvá tenni; nevezetesen: Szükséges-e, hogy azok a bizonyos gyűlések — közgyűlések, választmányi, 7-es, 8-as vagy tudom is én hányas bizottsági ülések — mindig az esti órákban hívassanak össze? És nem tudhatnám-e meg már egyszer előre és biztosan, hogy tulajdonképp hol is üléseznek? Velem történt ugyanis meg, hogy az első estéli ülés után kérdezem, csupa megszokásból, a férjemet, hogy hát hol is voltak? Közteleken! Jó, gondoltam, bár ma sem tudom mi köze az egyesületnek a városhoz; Budapesten köztelke csak a városnak lehet. Nem firtattam, hogy megint micsoda „ingyentelek“ panama van a dologban. Hanem a másodszeri választmányi, vagy 7-es bizottsági ülés alatt eszembe jutott a telefon. Abba minden benne van. Vagy ha nincs benne, bosszantom legalább a telefonos kisaszonyokat, ha már én haragszom. De csakugyan benne volt. Hívom hát a Közteleket; felelnek is, de azt, hogy ott ugyan senki se ülésezik. Hol jár hát az uram?! Azt hittem, most már rajta kaptam; de hazajövet a világ legtermészetesebb hangján mondja, hogy most nem ott, hanem az Erdészeti Egyesületben voltak! A legközelebbi 8-as vagy hányas bizottság ülésén az Erdészeti Egyesületben kerestem. Akkor meg ott nem tudtak róla. Persze az uram megint kivágta magát: Az Országos Halászati Felügyelősegen, voltak!

El vagyok rá készülve, hogyha majd legközelebb a 9-es bizottság ülésén keresem — Istenem mindig akadhat valami sürgős mondani

halastavakat épít, azzal kapcsolatosan egy vízgyűjtő tóval ellátott malmát megszünteti.

Addig, míg a malom üzemben volt, az a kis vizet tavában gondosan gyűjtötte és azután több-kevesebb ideig dolgozott, majd ismét gyűjtötte a vizet stb., úgy hogy az alsóbb vízhasználatok bizonyos órákban megkapták az üzembentartásukhoz szükséges vizet.

A malom beszüntetése után az engedélyokirat már a halastavak tulajdonosát csak arra kötelezi, hogy a kis vizet úgy, a mint az legfelső tavához érkezik, változatlan mennyiségben továbbítsa, ezt azonban már az alsóbb malmok, hol gyűjtő nincs, kihasználni nem tudják és kénytelenek kihasználatlanul elereszteni.

É tekintetben ismét hallottam azon ellenvetést, hogy tessék az alsóbb malmoknak vízgyűjtő tavakat építeni és akkor előáll azon állapot, midőn a vizek szabadon jutván a tóba, ott összegyűjtve felhasználhatók lesznek, miután a halastavak tulajdonosa sem kötelezhető arra, hogy a víz leeresztésénél az alsóbb malmok üzemét is, figyelembe vegye, malmát pedig mindenkinek jogában áll megszüntetni.

Hát az teljesen igaz, hogy malmát mindenki megszüntetheti és akkor a hatóság eltávolíthatja mindazon műveket, melyek a vizek szabad lefolyásának útjában állanak, vagyis előállíthatja a vízfolyási viszonyokra nézve a természetes állapotot és ez esetben, ha az alsóbb malmok a kis vizet is ki akarják használni, csakugyan nem marad egyéb hátra, minthogy gyűjtőtavakat kell építeniök.

De éppen az a baj, hogy a halastavak mai berendezésük mellett nem állítják helyre a régi állapotot, hanem ellenőrzés lehetősége nélkül felhasználhatják a fölös vizet, a kis vizet vagy annak egy részét, az oldalfolyások által szolgáltatott vizet halastavaik megtöltésére, raktározásra, és pedig talán csak nem természetes állapot. Minek építsenek az alsó malmok vízgyűjtőtavakat, midőn a később létesített halastavak részére kiadott engedély, ha nem is fosztja meg őket papiroson a kis víz korlátlan felhasználásától, de garanciát sem nyújt az iránt, hogy a kis vizet csakugyan meg is kapják.

Véleményem szerint tehát teljesen jogosult az alsóbb vízhasználatoknak a halastavak ellen emelt azon panasza, hogy régóta fennálló joguk gyakorlatában ezen tavak kiépítése által korlátozva vannak és pedig első sorban a halastavak megtöltésének idejében.

Ily körülmények között úgy a tervezőnek, mint a hatóságnak föladata keresni a megoldás azon módját, midőn az engedélyokirat azon rendelkezése, hogy az alsóbb malmok üzembentartásához szükséges vízmennyiség, a fölvett esetben 500 mp.-liter, minden időben, midőn a vízfolyás vízhozama ezen mennyiséget meghaladja, föltétlenül leadassék, tehát a tavak megtöltésére ne csak papiroson, hanem valósággal csak az 500 liter meghaladó vízmennyiség legyen felhasználható, az 500 literen alóli vízhozamnál pedig úgy a fővízfolyás, valamint az oldalfolyások vize is változatlan mennyiségben bocsáttassék az alsóbb malmok rendelkezésére és pedig úgy, hogy ezen rendelkezések betartása ne a kezelő egyén kénye-kedvére bízassék, hanem azt már a berendezés maga biztosítsa.

A megoldás igen egyszerű. Amennyiben halastavak a vízfolyások felső vízgyűjtőjében terveztetnek, azok kiépítése azon feltételhez kötendő, hogy a vízfolyás a halastavak fölött medréből kiemelve, a halastavak mentén a domboldalba helyezendő akként, hogy a medernek a völgy felé eső partvonalába építendő tetszőleges számú szilárd bukón keresztül csak az alsóbb vízhasználatok részére fölösleges, pl. a fölvett esetben csak az 500 liter meghaladó vízmennyiség bukhasson át. Ez a domboldalba helyezett meder egyik oldalon felfogja az oldalfolyásokat is, a másik oldalon pedig, a mennyiben ilyen oldalfolyások volnának, azok külön öv-árokokkal felfogandók és a halastavak alatt lennének az át-helyezett, illetőleg itt már ismét az eredeti mederbe terelt vízfolyással egyesítendő.

Ezen nagyon egyszerű megoldás mellett mindenféle föntebb említett kifogás önként elesik, mert az alsóbb vízhasználatok jogai föltétlenül biztosítva vannak. Hogy az általam ismert halgazdaságok vízzel való ellátása

valóm. — akkor a Mérnök-Egyletben, vagy a Kereskedelmi Csarnokban lesznek — vagy újabban már az őstermelés rokonsági kapcsán a vadászati egyleteket is sorra vehetik!?

Most aztán már mégis csak szeretném tudni: honnan tudhatnók meg mi asszonyok előre, hogy hát hol is üléseznek? és hogy szerénytelen ne legyek, azt is, hogy mikor szokott vége lenni annak a választmányi 7-es, 8-as, 9-es bizottság tanácskozásának?!

Aztán meg mi van azzal a halkóstolgatással, azokon a bizonyos — nem is tudom már minek nevezzem — üléseken? Hiszen jó, azt se bánom, ha kóstolják a tenyésztők által előre beküldött halakat (utóvégre ez is a hivatásukhoz tartozik, mint a kéményseprőnek a boldog újév kívánás), de mért kell azt — a mint hallom — nyilvános éttermekben csinálni? Vagy ezzel akarják a fogyasztás körét tágítani, újabb fogyasztókat szerezni, félve a túltermelésől. Igaz, az új év programjával Szerkesztő Úr jelölte meg e feladatot. Csakhogy a fogyasztás tényleg a termelés szolgálatában is álljon, ne pedig a perzsa importmaradék kiárusításává süllyedjen! Csak nincsen valamelyes összefüggés a 7-es, 8-as, 9-es és így tovább bizottsági ülések gyakorisága és az üzletellen piacz között? Meg aztán azt sem értem, hogy miért kell azt a jámbor halat éppen kisörsi „kéknyelű“-vel vagy „csopakival“ öntözgetni? Itt már megint, úgylátszik, a Balaton különleges érdekei nyomulnak előtérbe.

Elég jó annak a halnak a Balaton tiszta vize is.

De még azt se egészen értem, hogy miért visznek férjeink az ülésekre színházi látcsövet?

Mindezek után következő kérdésekre kérném Szerkesztő Úr szíves, de igaz válaszát (a többi a mi dolgunk lesz!):

1. Lehetnének-e a Halászati Egyesületnek nők is tagjai?
2. Van-e kilátásunk arra, hogy ha nem is a 3-as, 4-es bizottságba, de legalább a 7-es, 8-as, 9-es (és így tovább) bizottságba közülünk is bejusson valaki?
3. A mi bejutásunk nem fogja-e az ülések számát apasztani?
4. Nem tarthatnánk-e ez esetben üléseinket nem itt-ott, holmi elsajálíthatatlan és hosszú nevű helyeken, hanem sokkal egyszerűbben és állandóan Gerbaudnál, vagy a Ritzben? és végül
5. Nem tartaná-e Szerkesztő Úr, úgyis mint egyesületi titkár, méltányosnak, hogy ha mindez nem lehetséges, akkor legalább azt tehessek meg, hogy valahányszor az urak ülésezni mennek, mi is elmehessünk a premiérekre? (feltéve, hogy Budapesten van annyi premiere, mint a hány ülést a halászok tartanak!)

Mielőbbi sürgős választ kér honleányi üdvözlettel —*nd.*

Elo olvastam a levelet és nem irigyeltem a t. Szerkesztőséget Mert ha némi túlzással is van megfogalmazva, egy kis igazság mégis van benne.

Ajánlottam is, hogy tartsák hét lakat alatt.

Arra meg azt a furcsa feleletet kaptam, hogy: „De bizony közöljük!”

A legalaposabb gyanú merült fel ugyanis, hogy a levél apokrif! Nem hölgy írta azt, hanem egy, a legutóbbi ülésről kényelemszeretettől elmaradt választmányi tag bosszúságában, hogy ne mondjuk: bosszúból, a miért nem volt az „ülés után társasvacsorán!”

El kellett ismernem, hogy így aztán már nem veszedelmes. Sőt! jövőre talán intőpéldául fog szolgálni, hogy — senki otthon ne maradjon!
mb.

nem ezen az úton lettek megoldva, annak csak két oka lehet és pedig, hogy a berendezés így költségesebb vagy másodsor, hogy ezen megoldás mellett ismét a halastavak tulajdonosai nem látják eléggé biztosított-nak a halastavak vízzel való ellátását, mert ez esetben csakugyan csak a nagy csapadékokra vannak utalva. A vízkivétel ezen módja lenne véleményem szerint megállapítandó akkor is, ha a halastavak az 1. pont alatt körülírt elrendezéssel bírnak, mert a vízrendőri kihágás lehetősége, vagyis a vízlopások eshetősége ez úton van a minimumra redukálva.

A mennyiben pedig bármily okból a halastavakat nem lenne czélszerű ezen megoldás mellett létesíteni, úgy véleményem szerint a hatóságnak kell keresni az utat és módot arra, hogy a régi vízhasználatokat lehetőleg teljes jogvédelemben részesítse.

Ez is egyszerűen és azt hiszem az alsóbb vízhasználatok teljes megnyugvására lenne megoldható aképpen, hogy a halastavak tulajdonosa köteleztetnék legalsó tavánál egy tökéletesen záró- és csavarmentes felhúzóval ellátandó zsilip beépítésére, azzal, hogy ezen zsilipen át köteles — természetesen az árvizek kivételével — az összes kis vizet megszakításokkal, vagyis az alsó tóra nézve meghatározandó vízjáték mellett az alsóbb vízhasználatok által igényelt vízszugárban leeresztetni, pl. a felvett esetben 500 literes vízszugárban, mindaddig, míg a tó vize az előírandó mélységre le nem száll, akkor gyűjti a vizet az előírandó legmagasabb vízszig. Kötelezendő lenne továbbá arra is, hogy a raktározott vizet is egészen ily sugárban bocsássa le és evégből kötelezendő lenne a víz apasztásának megfelelő időben való megkezdésére.

A vízeresztés ezen módja egyrészt megfelel teljesen az alsóbb vízhasználatok igényeinek, általuk könnyen ellenőrizhető. De megfelel a halgazdaság igényeinek is, mert ezen megoldás mellett elesik mindazon kikötés szükségessége, hogy t. i. csak az 500 literen felül levő vízhozamból raktározható, hogy a kis vizet teljes egészében leadni tartozik; ott az mind elesik, mert hisz a tavak, ha a víz gyűjtése korlátozva nincs, hamar megtelnek és azután a tavak vizet nem emésztvén, előáll a malmokra nézve legczélszerűbb vízeresztési mód.

Igaz, hogy itt is van a raktározás folytán némi vízelvonás, azonban ha kikötetjük ezzel szemben a vízlevezetésnek fentebb körülírt módja és ha a vízeresztésnek ezen korlátozása megköveteltetik a raktározott víz leeresztésénél is, úgy azt hiszem az alsóbb vízhasználatok tulajdonosai ezen rendelkezésbe bele fognak barátságos úton nyugodni, miután akkor tényleg a tavakban való vízgyűjtés és annak megfelelő kezelése által kárpótolva lesznek.

Kolossváry Ödön.

Az 1913. esztendőről.

A külföldi híradások az elmúlt 1913. esztendő halászataról általában kedvezőtlenek. Csehországból, a tógazdaságok e klasszikus hazájából, a wittingauai uradalmak igazgatója, *Kottas P.* azt írja, hogy mindent összevéve, az idejévi évtizedekre visszamenőleg a legkedvezőtlenebb volt a tógazdaságok üzemére nézve. (Österr. Fischerei Zeitung, 1913. No. 23.) Nyugat-Galicziából a piaci anyagnál $\frac{1}{3}$ -dal csekélyebb eredményt jeleznek, mint a mennyit normális esztendőben várhattak volna. Egynyaras ivadéjuk alig van. Osztrák-Szilézia egyes részeiben valóságos siralmasnak jelzik a lehalásások eredményeit, (Österr. Fischerei Zeitung, 1913.

No. 29.) Az ivadék ott is nagy mértékben pusztult; épp úgy mint Porosz-Sziléziában is. A kopoltyúpenészre gyanakodnak.

Ezek mind éjszakai országok, a hol az idejévi eső, hűvös nyár talán fokozottabb mértékben érezte káros hatását. De van egy híradás Horvátországból is, a mely szerint a piacra szánt pontyok ott délen is ugyancsak visszamaradtak növekedésükben s csak rendkívüli mennyiségű eleséggel lehetett a rossz esztendő hatását némileg ellensúlyozni.

Annál örövendesebbnek kell jelezni, hogy Magyarországon ilyen értelemben egyáltalán nem panaszkodhatunk a babonás számú esztendő ellen. Sőt igen sok tógazdaságban általában jó, a tavalyihoz képest meg határozottan kitűnő eredményről beszélhetünk.

A bő esőzések mellett a tavak vízhiányban sehol sem szenvedtek. A gyakori záporok pedig bőven sodortak a tápláló vízbe trágyázó, a természetes haltáplálékot nevelő anyagokat. Olyan túlságos hideg se volt a nyár, hogy a halak ne ettek volna; őszkor meg ritka szép idő járt október hó végéig s a tavakba még október hó közepén is szokatlan élénkség uralkodott: a plankton valósággal nyüzsgött még s a halak fent jártak s ugyan-csak vígan lakmároztak. Nem csoda tehát, ha kat. holdanként rendszeres etetés mellett több helyütt elérték a 2—3 métermázsás állagot; de egyes tógazdaságban 5—6 métermázsás termésről is tudunk.

Hogy a halak egyedenként is szépen fejlődtek, arra elég jó példa a Corchus-féle szabadkai tógazdaság, a hol egy több év óta üzemben lévő tó az eddigi 110 q hozam és a halak 2·10 kg. (háromnyarasak) átlagsúlyával szemben, ez évben 174 q 3·20 kg. átlagsúlyú pontytermést adott ugyanazon arányú népesítés, ugyanazon minőségű anyag mellett, ugyanazon mesterséges eleségmennyiséget etetve fel! Ez az eddigi hozam s átlagsúlylyal szemben 50% javulást jelent éppen ebben az ú. n. rossz esztendőben. Gátér pusztán pedig (dr. Nagy Sándor birtoka) egy 30 kat. holdas vízállásos székes tavat népesítettek be egynyaras ivadékkal (a Hirsch-féle nasici tógazdaságból); az ivadék normális nagyságú volt. Az őszi lehalászásnál kikerült a tóból kereken 2000 drb 1·7 kg. átlagsúlyú kétnyaras hal; a tó tehát tisztán csak természetes táplálék mellett, minden etetés nélkül, mintegy 35 métermázsas elsőrendű haltermést adott.

Már ez a két példa, de még inkább azok az esetek, a hol az eredmény nem egészen megfelelő, vagy éppen rossz volt — mert olyan is akadt — mutatják, hogy milyen rendkívüli fontossággal bír az anyag jó minősége a tógazdaság üzemében. Az 1911. őszén megtartott tenyészanyagkiállítás alkalmával is felhívtuk erre a dologra haltenyésztőink figyelmét. Az idejévi mindennél meggyőzőbben igazolta, hogy az eredményes munka első feltétele: a jó minőségű, gyorsan növekvő anyag. És szinte bizonyosra vehetjük azt is, hogy a hol nálunk az idejévi eredménye csalódást okozott, csaknem kivétel nélkül az anyag silánysága volt az oka!

Nem a mesterséges eleség nagyobb mennyiségével, hanem az anyagnak jobb minőségével ellensúlyozhatjuk csak az időjárás kedvezőtlen befolyását. És nem lesz talán felesleges azt a tényt sem leszögeznünk, hogy ezért a jó anyagért nem kell már a külföldre mennünk. Az imént említett példákban a szabadkai anyag régi wittingauai származás, a mely azonban évek során teljesen a magyar éghajlathoz honosult és kiválasztás révén valósággal külön magyar törzsnak vehető. A nasici tógazdaság anyaga is külföldről került oda, de ott olyan

példás üzem keretében tenyészik, hogy eredeti jó tulajdonságai csak megsokszorozódnak. Mindenesetre igen jól teszik tógazdaságaink, ha anyagukat, mielőbb azon a legkisebb elfajulást gyanítják, azonnal kicserélik, felfrissítik

* * *

De nemcsak a hálnál határoz a jó anyag, hanem a hálnak adott eleségnél is. Különösen fontos dolog ez a ma már mindenütt bevezetett belterjes etetés üzemknél. Az elmúlt év a mesterséges etetés terén is bizonyos forduló pontot jelent; majdnem azt mondhatnók: visszatérést az eredeti állásponthoz. Ahhoz, a mely szerint a ponty számára mégis csak legalkalmasabbak a lisztes, szemes magvak. Az e tekintetben első sorban figyelembe jövő s rég kipróbált *csillagfürtöt* nálunk nem igen termesztik, ezért nehéz is hozzájutni. De ott van az *árpa*, a melynél jobb haltakarmányt kívánni alig lehet. Általános vélemény szerint a legkitűnőbb ízű húst adja, a mit versenytársáról, a *tengeriről* — pedig nálunk az is elsőrangú szerepet játszik a halesítésnél — nem éppen lehet elmondani. Tógazdáink a különösen Németországban egyesek részéről nagy reklámmal gyakorlatba vitt hallisztes és húslisztes etetési rendszerekkel eddig se igen tudtak megbarátkozni, most pedig, minden látszat szerint, ezeket a mesterséges készítményű állati eredetű anyagokat kezdik egészen kiküszöbölni s tisztán a szemes magvak etetésére térnek át.

Van ennek egy igen kézzel fogható oka is. Az elmúlt években, éppen mikor az állati liszteket olyan nagy hanggal hozták a piacra, a szemes termények aránylag nagyon drágák voltak. Tudjuk, hogy nálunk az árpa métermázsája közel járt a 20 K-hoz; épp olyan drága volt a tengeri is. A húsliszttel elért eredmények túlságos kiszénevése is arra készítette tehát a termelőket, hogy annak igénybevételével igyekezzenek a termelés költségeit csökkenteni. Ma már azonban nagyot fordult a dolog. Úgy az árpa, mint a tengeri ára is normálisra szállt alá, 12—13 K-ra. A húslisztek pedig — hazai termelésünk még igen csekély — külföldről hozatva, maradtak a régi árban. Aztán meg itt-ott nem is éppen a legjobb tapasztalatokat tették ezekkel a készítményekkel. Tudjuk, hogy szárításuk közben igen vigyázva kell eljárni, nehogy túlságosan megpörkölődve emészthetlenné váljanak; a minőségük e tekintetben — ellenőrizni igen bajos — bizony sokszor kívánni valót hagy, a mi nemcsak abban nyilvánul, hogy a halak nem nőnek tőle eléggé, de esetleg még bélbajokat is kaphatnak. A szemes magvak ellenben biztosak; minőségük könnyen megítélhető. Különösebb előkészítést se igényelnek. Az árpát pl. azon mód szemesen etethetik, sőt nagyobb kalakkal a tengerit is. Csak éppen előtte való nap be kell áztatni azokat, hogy megdagadjanak, megpuhuljanak. Kisebb halak etetésénél ajánlatos a durván való darálás.

A beáztatás fontos dolog. Hallottuk pl. hogy egyik tógazdaságban darált lóbabbal kezdték etetni a halakat; a halak megették, de meg is döglöttek. Kisült, hogy beáztatatlanul adták a vízbe. Természetes, hogy el kell a hálnak pusztulnia, ha a száraz takarmánnyal teletömi a gyomrát s az *ott benne dagad* meg!

A húsliszttel való etetés hátrányát még abban a tekintetben is észrevették, hogy miután az liszttel s agyaggal keverve és igen finoman elosztva kerül a vízbe, mindenféle hivatlan apró szeméthal is bőven kiveszi belőle a részét. Aztán azt sem igen lehet pontosan ellenőrizni, hogy mennyi jut abból a halakba s mennyi az iszapba.

Ujabbán a *rozstot* is kezdik próbálni haltakarmánnyak.

* * *

A belterjes etetéses üzemekről szólva, felemlíthetjük, hogy a mit eddig csak itt-ott próbáltak meg, t. i. a termés lehető nagy mértékben való fokozását 6—7-szeres népesítéssel s középsúlyú ivadék nevelésével, azt ez idén nálunk több helyütt megtették és pedig teljes eredménnyel. A fent említett 5—6 métermázsás kat. holdanként való termések éppen ilyen üzemekből jegyezhetők fel.

Bizonyos német tenyésztők már régóta hirdetik, hogy az intenzív etetés *csak* az ivadéknál fizeti ki magát, különösen az egynyaras ivadéknál; a piacra szánt anyagot azonban nem érdemes etetni. (L. P. Vogel. Neuestes illustriertes Lehrbuch der Teichwirtschaft, 1913. P. 130) Az utóbbi állítás ellenében elég odaállítanunk tógazdaságaink gazdasági eredményeit; annak téves voltáról nálunk beszélni már nem szükséges!

Hogy pedig a zsenge ivadékokat valaki olyan nagyon belterjes etetés üzemben nevelje, azt megint csak hazai példák után, senkinek sem mernénk ajánlani. A dolog a legtöbbször a legkellemetlenebb csalódásokra vezet. Először is nagyon bajos annál a zsenge ivadéknál a kallódást előre megállapítani. Többször hallottuk, hogy az ívótóból a szűk nevelőtóba áthelyezett állítólag 50,000 drbból az őszi lehalászásnál alig került elő 5000 drb normális súlyban. Évközben pedig folyton etették, az előre megállapított adagokban szórva az eleséget a vízbe. Az ellenőrzés ilyen etetésnél ugyanis szinte lehetetlen. Az eleségnek természetesen, az apró halacskákhöz szabottan, finom lisztes anyagúnak kell lenni (állati liszt növényi liszttel s finoman iszapolt agyaggal keverve); hogy abból mit esznek meg a halak, mi málik szét s oldódik fel a vízben, igazán meg nem állapítható. Valósággal vaktában dolgozik az ember. Esetleg nagyszerű eredményt is érhet el, de a legtöbbször mértékben csalódhat is. Már csak megbízhatóbb dolog s kevesebb kockázattal jár, ha az egynyaras ivadék számára megfelelő nagy, jó minőségű vízterületet tartunk fenn.

Másképp áll azonban a dolog a kétnyaras ivadék nevelésénél. Az egészségesen áttelelt egyéves ivadék számát pontosan megállapíthatjuk, a kallódást is sokkal megbízhatóbban vehetjük számításba s az etetést, a halak növekedését feltétlenül ellenőrizhetjük; itt már 0.05—0.1 kg.-os halakból 0.4—0.7 kg.-os anyagot nevelünk. Még csak azt jegyezhetjük meg, hogy mentől erőteljesebb az egynyaras ivadék s mentől korábban helyezhetjük azt ki, annál jobb eredményt remélhetünk. A tavaszi első meleg napok *teljes kihasználásában* rejlik a dolog magyarázata. Az akkor elmulasztottakat később már nem igen lehet pótolni.

* * *

Egynyaras ivadékunk ez idén azonban nekünk is kevés volt. Saját szükségletüket ugyan legnagyobb részben tudják fedezni tógazdaságaink, eladásra azonban csak egy-két helyről került. Szerencsére egyik új tógazdaságban nagyszerűen sikerült az ivadéknevelés s kereken 150 q pompás egynyaras első minőségű 0.10—0.15 kg. súlyú ponty-ivadékfeleslege volt, a mivel a csak hízalásra berendezett tógazdaságok szükségletét nagy részben ki lehetett elégíteni. Ebből az anyagból jut ez idén a Balaton népesítésére is 80 q.

A m. kir. kincstári gazdaszat halasvizei.

(1911. évi állapot).

Írta: *Simonffy Gyula.*

A halasvizek értékesítése. A kincstár kezelésében lévő halasvizek *hasznosításának s értékesítésének* módja csaknem kivétel nélkül bérleti.

A halászati bérszerződések az igazgatásban hosszú időn át folytatott gyakorlat alapján bizonyos általános minta szerint alakultak. Nevezetesen tartalmazzák a szerződő felek nevein és lakhelyén kívül, a bértárgy közelebbi meghatározását, a bértartamot és bérösszeget, a kir. kincstárnak a bérlet feletti szabad rendelkezési jogát váratlan, véletlen vagy a kincstárra nézve fontosabb események beállta esetére, a bérösszeg fizetési határidejét, az óvadék és a szerződés biztosításának feltételeit, a halászat gyakorlásának módját, t. i. hogy az csak az 1888. évi XIX. t.-cz., a fennálló, vagy a jövőben hozandó hatósági rendeletek, a törvény alapján alakított, vagy alakítandó halászati társulatok üzemtervében foglaltaknak megfelelően gyakorolható. Ezen kikötésnél rendszeren részletezni szokták külön-külön az egyes halászati tilalmakat, vagyis a szerződés előírja a kifogható halak méreteit, tilalmi időszakát, általában véve a törvény 18., 20., 21., 23. és 26. §-aiban felsorolt kikötéseket. A szerződések tartalmazzák még per esetére a bíróválasztás kérdését, a bélyegilletéknek és adóknak a fél által leendő fizetését, általában azokat a formaszereket, a melyek a szerződést okirattá emelik.

A mint látható, hiányzanak e szerződésből a vizek halászati művelésre vonatkozó különleges kikötések. Pedig azok, védelmi szempontból a legfontosabbak volnának.

A kincstári halászati haszonbérszerződések bérleti időtartama általában 6 év, helyenként azonban ez időszereint még 2—3 évre terjedő szerződések is vannak érvényben.

Miután az aradi m. kir. jászágigazgatóság felügyelete alatt álló kincstári tulajdont képező vizeket az eddigiekben általánosságban körvonaloztuk, áttérünk azoknak ispánságok és telepkezelőségek szerinti részletezésére.

I. *A magyarkécskei m. kir. kincst. ispánság* vizei Krassó-Szörény, Arad, Temes, és Csanád vármegyék határaitban fekszenek. Területük állománya az alábbi kimutatásból vehető ki.

Halrajzi szempontból e vizek a márna és a dévér színtájához tartoznak.

Főhalfajok a márna, a ponty és harcsa, kisebb mennyiségben fordul elő a csuka, a süllő és a kecsge.

Az orvhalászat helyenként nagymérvű, ellene csupán a törvényes szabályok szigorúbb alkalmazásával lehetne védekezni, ám ezt — az ispánság jelentése szerint — az illetékes rendőrhatalóságok nem egészen kielégítő mértékben teszik.

Az ispánság vizei nevezetesen a Maros folyó és az azzal rendes vízállás mellett összefüggő holtágak és medrek földmív. miniszteri rendelet alapján a marosvízi halászati társulat*) kezelésébe adták át és pedig az összes jogok és kötelezettségekkel együtt.

Tekintettel arra, hogy a halászati társulat az elmúlt évtized leforgása alatt a kötelékéhez tartozó vízterület után befolyt bérjövödelmet a társulati tagok között fel nem osztotta, illetőleg abból egyrészt a vizek jobb népesítése, óvása és kihasználása érdekében szükséges kiadásait fedezte, másrészt vagyonának gyarapítására fordította, az ispánság tulajdonában levő halasvizek jövödelme ezidőszereint pontosan ki nem mutatható, csupán az állapítható meg, hogy a halászati társulat által bérbeadott vízterület haszonbéréből az összesen mintegy 3505 k. holdat kitevő kincstári területre körülbelül 1279 K 50 f., azaz kat. holdanként 36.4 f. bérjövö-

*) Alapszabályait jóváhagyta az 1901. évi 31,706. sz. FM. rendelet.

A magyarkécskei ispánság halasvizei.

Folyoszá	Községi határ	A halasvíz elnevezése	Állandóan		Időnként		A halászati jog alapja
			vízzel borított terület				
			k. hold	□-öl	k. hold	□-öl	
1.	Szelcsova	Maros folyó	50	—	—	—	Krassószörény vm. a. 32,482/1890. sz. h.
2.	Pozsega	"	16	1540	—	—	" 32,484/1890. sz. h.
3.	Valemare	"	51	1010	—	—	" 32,483/1890. sz. h.
4.	Osztrov	"	69	50	—	—	" 32,486/1890. sz. h.
5.	Tótvárad	"	165	1038	—	—	Arad várm. alisp. 23,384/1891. sz. h.
6.	Gyulicza	"	11	1385	—	—	" 23,385/1891. sz. h.
7.	Gavosdia	"	14	1405	—	—	" 23,386/1891. sz. h.
8.	Battucza	"	117	578	—	—	" 24,530/1891. sz. h.
9.	Lalasinca	"	79	1200	—	—	Krassószörény vm. a. 32,488/1890. sz. h.
10.	Kaprucza	"	93	1174	—	—	Arad vm. alisp. 24,531/1891. sz. h.
11.	Monorostia	"	9	1212	—	—	" 24,529/1891. sz. h.
12.	Berzova	"	143	284	—	—	" 24,532/1891. sz. h.
13.	Solymosmilova	"	207	1290	—	—	" 11,005—25,434/1891. sz. h.
14.	Lippa	Maros folyó és holtág	331	1553	35	—	Temes vm. alisp. 37,772/1890. sz. h.
15.	Máriaradna	"	170	964	20	—	Arad vm. alisp. 24,535/1891. sz. h.
16.	Zábrány, Hidegkút	"	20	242	55	—	Temes vm. alisp. 37,775/1890. sz. h.
17.	O- és Újpaulis	Maros folyó	173	658	—	—	Arad vm. alisp. 24,533/1891. sz. h.
18.	Szabadhely	"	180	1288	—	—	" 7,611/1891. sz. h.
19.	Gslcsér, Mondorlak	"	399	256	—	—	" 7,612/1891. sz. h.
20.	Őshalom (őfogyóváz)	"	115	249	—	—	" 8,797/1892. sz. h.
21.	Mikalaka	"	103	1502	—	—	" 8,588/1891. sz. h.
22.	Sajtény	"	188	81	—	—	" 7,610/1891. sz. h.
23.	Nagylak	"	174	1501	—	—	Az 1888. évi XIX. t.-cz. 1. §.
24.	Magyarcsanád	"	267	1550	—	—	" "
25.	Apátfalva	"	237	181	—	—	Csanád vm. alisp. 877/1891. sz. h.
		Összesen...	3394	1391	110	—	" 8,829/1890. sz. h.

delem esik. Ez utóbbi azonban évi tiszta jövedelemnek még nem tekinthető, mert ezt a társulat kezelési és ügyviteli költségének aránylagos része terheli.

A társulati kötelekbe tartozó vizek k. holdanként és községi határok, illetve társulati üzemszakaszok szerint általában véve évi 23—63 fillér bérösszeg mellett értékesülnek, a mi magas bérjövedelemnek nem igen nevezhető.

A társulati bérlők általában véve húzóhálóval, varsával és horoggal halásznak s jogaikat a társulat engedélyével albérlőkre is átruházhatják. Részes halászat nincsen.

A halászati társulat egyébként minden lehető megtesz a halászat értékének emelésére. Évente a földmív. miniszter adományaként nagyobb mennyiségű süllőikrát, az 1911. év folyamán pedig pontyivadékot is helyeztetett ki a társulati vízterületre, az orvhalászatot üldözi, azok feljelentőit jutalomban részesíti stb. Állami támogatás mellett egy pontyivadék-nevelőtő létesül, amelynek haltermése a Maros folyó népesítésére fog szolgálni.

II. *A facsádi m. kir. kincstár telekkezelőség* csekély terjedelmű vizei Krassó-Szörény vármegyében fekszenek.

Ezek a következők:

Hánzasin patak Hanzest község határában 3 kat. hold. A halászati jogot a kincstár mint medertulajdonos gyakorolja. Főhalfaja a ponty. Bérbe van adva évi 3 koronáért.

Murasei holtág Bakamező község határában. Csupán időnként nedves, csapadékdús években borítja víz, ennél fogva halászati szempontból jelentőséggel nem bír; bérbeadva éppen azért nincs is. Területe 8 kat. hold, 675 □-öl. A halászati jog Krassó-Szörény vármegye alispánjának 32,487/1890. sz. határozatával igazoltatott a kincstár javára. (Folyt. köv.)

JOGESÉT.

Nem követ el kihágást és nem büntethető az a horgász, a ki igazolni tudja, hogy jogosultságához tartozó terület határain belül állva és horgászva, csupán az általa fogott hal kifárasztása során érintette a rá nézve idegen területet, habár tetten is éretett abban, hogy a halat az utóbbi területről vontatta parthoz.

Ily kijelentés foglaltatik a földművelésügyi miniszternek 30249/913. sz. a. kiadott következő ítéletében:

Alispán úrnak 1912. évi november 28-án 527. kih. sz. a. hozott és ugyanevez év decz. 31-én 578. kih. sz. a. kelt jelentésével elem terjesztett azon másodfokú ítéletét, melylyel K. J. I—i lakost az 1888: XIX. t.-cz. 62. §-ába ütköző kihágás vádja és következménye alól felmentette V. E. m. kir. főerdőmérnök közbevetett fellebbezése folytán felülvizsgálat alá vettem és ennek eredményéhez képest a másodfokú ítéletet helybenhagyom.

Igy ítéltém a dolog lényegét érintő következő okokból:

A halászati jognak, mint tulajdonnak, a partbirtok szerint való megoszlása folytán folyóvizeknél a szembeeső halászati területeket kivétel nélkül egy a természetben meg nem jelölt, annál kevésbé korlátolt, hanem csupán képzelt vonal: a meder középvonala választja el egymástól. Szélesebb vizeknél ezen vonalnak szabatos megállapítása sem könnyű, az általa képviselt korlátoknak megtartása pedig egyszerűen lehetetlen olyan esetekben, a midőn horogra akadt és a horgász által tudatosan kifárasztani szándékolta halról van szó, mert az ilyen hal, köztük főleg a pisztrángfélék csoportjába tartozók, a leggyorsabb iramban ide-oda ciklázva iparkodnak a horogról szabadulni, miközben a horgász

egyszerűen képtelen a halat akár szabott irányba terelni, akár pedig őt akként vezetni, hogy a fentebb jelzett határt is át ne lépje.

Mivel azonban nem kétséges, hogy az a horgász, a ki a jogosultságához tartozó vízterület határain belül úzi a horgászatot, a horgán akadt halat jogos tulajdonának tekintheti és a kifárasztásban a szó szoros értelmében olyan eszközt alkalmaz, a melyik rá nézve eme tulajdon birtokbavételét teszi lehetővé, továbbá pedig mert a kifárasztási művelet mellőzhetlen kelléke a sporthalászatnak, nemkülönben, mert a kifárasztás során a horgon levő hal miatt fogásra egyébként sem alkalmas eszközzel, akkor is szándék nélkül érinti a rá nézve idegen területet, végre pedig azért is, mert az a helyzet mindkét parti jogosultra nézve kölcsönös: kihágást nem követ el és nem is büntethető az a horgász, a ki igazolhatja, hogy jogosultságához tartozó terület határain belül állva és horgászva, csupán az általa fogott hal kifárasztása során érintette a rá nézve idegen területet, habár tetten éretett abban, hogy a halat az utóbbi területről vontatta partra.

Minthogy a terhelt állításával szemben nincsen igazolva az, hogy horgát a sértett fél vízterületére vetette volna, enélkül pedig büntetethetősége meg nem állapítható, a fellebbezést figyelembe nem vehettem.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdések.

2. Használható-e a cukorgyári *mésziszap* halastavak meszezésére? Ilyen mésziszapot tógazdaságom állomására szállítva vagonként 21 koronáért kapnék, míg a mészpor vagonként 132 koronába kerül? *M. H.*

3. Kérem szíveskedjék jó tanácsot adni arra nézve, vajjon mily eljárás volna részemről követendő, hogy:

a) A hatósági közegek az orvhalászatok a vizek mentén éjjeli időben és naponként ellenőrizzék és figyelemmel legyenek arra, hogy van-e az illetőknek a halászati főbérlőtől területi engedélyük?

b) Hogy a halászati kihágás miatt többször megbüntetett egyének részére a hatóság halászati engedélyt ki ne adjon?

c) Hogy feljelentés esetében a kihágási ügy tárgyalására a víz-tulajdonos halászbérlő is mindenkor meghívassék?

d) Hogy a törvényben előírt nagyságot meg nem haladó halak elkoboztassanak és a piacra vitt összes halak származása hatóságilag igazoltassék? *N. S.*

Feleletek.

2. Halastavak javítására a cukorgyári *mésziszap* igen alkalmas anyag, mint trágyázószer a közönséges mészpornál hatékonyabb is, mert méssen kívül más hasznos dolgokat is tartalmaz, nevezetesen:

- 15% szénasavas meszet,
- 10—15% égetett meszet,
- 0.4% foszforsavot (P₂O₅),
- 2.5% nitrogént (N),
- 0.1% kálit és
- 0.45% vizet.

Az, hogy oly nagymértékben vizes, hátránya s ezt az árának megszabásánál figyelembe is kell venni. A kérdésében megjelölt esetben pl. *száraz* mésziszapra számítva át az árt, egy vagon körülbelül kétszer annyiba, vagyis kereken 40 koronába kerül. Éppen azért, mert annyira vizes, jó előbb kupaczkoba lerakni s megszikkadni hagyni; szárazon jobban szét lehet szórni.

Ha a tőfeneket csak *fertőtleníteni* akarjuk, akkor persze hatásosabb a tiszta égetett mészpor, mert annak erősebb a maróhatása s inkább előli a káros élősdiket,

3. Ad a) Sajnos törvényünk a halászat ellenőrzése tekintetében igen szűkkeblűen intézkedik. Külön közegek csak a halászat ellenőrzésére, eddig még nincsenek is; más rendőri közegek pedig (csendőrség, pénzügyőrség stb.) egyéb elfoglaltsága mellett bizony még a halászejgyek ellenőrzését is, a törvény kifejezetten egyedül ezt teszi kötelességükké, alig végzik. Egyes embernek nincs tehát semmikép módjában, hogy a hatóságokat a halászat *éjjeli ellenőrzésére* is kötelezze. Lehet azonban a dolgon másképp segíteni: a társulati szervezetek révén. Tudomásunk szerint a szóbanforgó vizek is beletartoznak egy miniszterileg jóváhagyott alapszabályokkal és üzemtervvel bíró és működő társulat kötelékébe. Tessék ott a dolgot szóvá tenni, vagy szóvá tétetni. A társulat, mint az érdekeltek egyesülése, saját vagyonának őrzésére külön őrköt is fel fogadhat annál is inkább, mert a társulatoknak a vizek őrzésére irányuló ilyen tevékenységét az állam is, mintegy a törvény hiányának pótlásaképp, a legmesszebbmenőleg támogatja. Ugyancsak a társulatnak áll módjában pl. azt is kimondani, hogy a hatáskörébe tartozó vízterületen csak olyanoknak szabad halászni, a kiknek a társulat külön igazolványt ad és a főbérő ez esetben mindig bejelentené az ő embereit s azokat a társulat igazoló bárczákkal látná el. A kit aztán halászatot érnek a nélkül, hogy ilyen igazolványa lenne, azt, mint a halászati jogtulajdonos engedélye nélkül halászt, kell megbüntetni. A társulat, mint ilyen, megkeresheti a hatóságokat, hogy a vizek mentén járó rendőri közegeikkel a halászatot ilyen értelemben is ellenőrizzék, tehát ne csak a halászejgyet, hanem a társulati igazolványt, a mi ez esetben a területi engedélyt jelenti, is kérjék a halászkótlól.

A hatóságoknak a halászatrendőri vizsgálatoknál külön súlyt kell helyezni éppen annak a kiderítésére is, hogy a vádlottnak volt-e engedélye a halászati jogtulajdonostól, mert azért külön büntetés jár. (1888: XIX. t.-cz. 63. §. b) és 65. §. a)). De súlyt kell helyezni erre a dologra azért is, mert éppen ennek a kihágásnak van kihatása a halászejgy kiszolgáltatására.

Ad b) A halászatról szóló törvény 67. §-a szerint ugyanis „A ki két éven belül a halászatra jogosított engedélye nélkül üzött halászatért vagy tiltott-eszközök használatáért két ízben volt büntetve, attól a halászejgy megvonandó, illetőleg a halászejgyek kiállítására 3 évig terjedhető időtartamra megtagadandó.”

A ki halászejgyvel egyáltalán nem bír, annak részére a második ízben való büntetés után, 3 évig terjedő időn belül halászejgy ki nem állítandó; a ki pedig jeggyel bír, attól azt meg kell vonni s újabb jegy kiállítását meg kell tagadni. Azonban a 3 évi tartam a leg-hosszabb idő; a büntetés esetleg annál rövidebb időre is szólhat.

Ebből tehát következik, hogy az illetékes hatóságnak nemcsak joga, de törvényszabta kötelessége is, hogy az ilyen egyének részére a halászejgy kiszolgáltatását megtagadja.

Ha e tekintetben lanyhaságot tapasztal, tessék közvetlenül a földművelésügyi minisztériumhoz, mint legfelsőbb ellenőrző fórumhoz fordulni.

Ad c) Azt, hogy feljelentés esetében a kihágási ügy tárgyalására a halászati jog bérője is mindenkor meghívassék, egész általános-ságban alig lehet követelni. Ha ő maga, a bérő a feljelentő, akkor természetesen feltétlenül meg kell hívni. De meg kell hívni legalább mint tanút akkor is, ha annak a tisztázásáról van szó, hogy a vádlott az ő engedélyével, vagy a nélkül halászott-e? mert erre csak is ő adhat felvilágosítást.

Ha ilyen esetekben történnék mulasztás, ismét a minisztériumnál kereshet jogorvoslatot.

Ad d) A törvényben előírt nagyságú halak, hacsak nem zárt vízből származnak, a mit természetesen községi bizonyítvánnyal kell igazolni, feltétlenül elkobzandók a piacok ellenőrzésére hivatalos rendőri közegek által. Ha nem teszik, oly mulasztást követnek el, a mi miatt jogosan jelenthetők fel felettes hatóságuknál.

Azt azonban, hogy a piacra vitt összes halak származása hatóságilag igazoltassék, a törvény alapján nem lehet követelni. De hát hová is vezetne az, ha mindenféle piacra kerülő terményhez külön bizonyítvány kellene? Hiszen, ha alapos gyanú merül fel valaki

ellen, hogy jogtalanul szerezte az eladásra kínált árút, megvan a törvényes mód az igazság kiderítésére.

A halászatnál meg egyáltalán lehetetlen is volna, hogy a hatóságok minden hal származását ellenőrizzék; hiszen, hogy egyebet ne mondjunk, akkor minden tanyavetésnél, minden varsa felvevésénél stb. ott kellene lenni egy-egy hatósági közegnek.

Ad e) Czukorgyáraktól származó vízfertőzés esetén forduljon a fertőzés megállítására végett közvetlenül — esetleg távirati úton — a m. kir. halálettani és szennyvízkísérleti állomáshoz (Budapest, VII., Aréna-út 29.), aztán tegye meg a feljelentést az illetékes elsőfokú rendőri hatóságnál (főszolgabíró, a város rendőrkapitánya, Budapesten a kerületi előljáró). Végül, ha a kihágás tényálladékát a vízjogi törvény 24. §-a alapján megállapították s tényleg pusztultak el halai, tehát kára volt, indítson a rendes bíróság előtt *kártérítési pört* az ellen, a ki a fertőzést okozta. Ez az egyetlen szer a vízfertőzés ellen; de mondhatjuk, eléggé hatásos is.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Az Országos Halászati Egyesület január hó 3-án báró Inkey Pál elnöktele alatt *választmányi ülést* tartott 12 választmányi tag részvételével az Országos Halászati Felügyelőség hivatalos helyiségében (Budapest, V., Ügynök-utca 19. sz.)

A tárgysorozat 1. pontja a *titkári jelentés* volt, mely szerint a földművelésügyi és kereskedelemügyi miniszterek a hivatalba lépésük alkalmával hozzájuk intézett üdvözlő feliratokra köszönő levélben válaszoltak; a halászati kiállítás (legalkalmasabb időszak és részvétel) ügyében a haltermelőkhöz és halkereskedőkhöz a titkárság körlevelet intézett, úgys intén a vasúti élőhalszállítások, illetőleg a legkedvezőbb vonatlatkozások megállapítása ügyében is; a kolera és halászat viszonyáról az egyesület külön felterjesztésben tájékoztatta a kormányhatóságot s ezzel összefüggésben körrendeleti úton egységes intézkedések megtételét sürgette; a „kémárki takarékpénztár“ az időközi kamatokkal együtt 3444 korona 76 fillérvényi egyesületi betéti összeget a múlt évi október hó végén megküldötte; a „Deutscher Fischerei-Kalender“ szerkesztősege a kívánt helyesbítés ügyében kiterő választ adott, további eljárás, legalább egyelőre, fölösleges; a taggyűjtés most is állandóan folyamatban van s az egyesületnek jelenleg 33 alapító és 232 rendes, összesen tehát 265 tagja van, ebből 32 halászati társulat és 11 sporthorgászegyesület, tehát a törvényes szervezeteknek még aránylag kis része lépett be.

A tárgysorozat 2. pontjaként a *vasúti élőhalszállítások* intézményes szabályozása tárgyában a kereskedelemügyi minisztérium 76.477/1913. sz. átiratára, illetőleg a földművelésügyi minisztérium 117.593/1913. sz. leiratára adandó véleményt tárgyalták az állandó hetes bizottság javaslata alapján.

A kereskedelemügyi minisztériumnak a m. kir. államvasutak igazgatóságához intézett és másolatban közölt rendelkezéseit a választmány nem találta kielégítőnek, mert az átirat egyrészt félreérti, másrészt pedig megkerüli az eredeti felterjesztésben foglalt kívánásokat. Az egyesület ugyanis nem a halszállítás gyorsítását és tarifájának leszállítását kérte az államvasutak igazgatóságától, hanem egyrészt az élőhalküldemények elevenen történő sikeres szállításának biztosítása céljából az állomásokon való vesztegelés, feltartóztatás nélküli, tehát a szállítmánynak lehetőleg folytonos mozgással való továbbítását; legfőképpen, hogy a gyorstehervonathoz feladott élőhal a viczinális vasutakon és mellékvonalakon, ha nincs más közvetlen csatlakozás, személyvonattal is továbbítható és viszont; másrészt pedig a hal (mint közéletmezési árucikk) és a víz (mint csomagolási segédeszköz, mint közönséges tömegárú), tehát élő- és holtcsúly különválasztása volna fontos, külön-külön tarifa szerint, hogy a halszállítvány $\frac{4}{5}$ részét kitevő hordónak és víznek a fuvardíja ne legyen drágább, mintha csupán fát vagy vizet hal nélkül szállítanak. Az eredeti felterjesztésben a külföldre való hivatkozás nem érdemi okból, hanem annak igazolása okából történt, hogy a közéletmezés érdeke egyebütt is kellő méltánylásra talál. Ez a méltányosság és igazság vezérelte a M. Á. V. igazgatóságát, amikor

az elmúlt nyáron tartott értekezlet alkalmával a víz sulyából 150/0 levonását kilátásba helyezte, erről azonban a miniszteri leirat most meg sem emlékezik.

A választmány igen beható vita után elhatározta, hogy a bizottsági javaslatnak a fentiek figyelembe vételével és a még ezután beszerzendő konkrét adatokkal való kiegészítését az állandó hetes bizottság hatáskörébe utalja s az ennek alapján feldolgozandó észrevételeknek a minisztériumhoz való benyújtására közvetlenül az elnökséget hatalmazza fel.

A tárgysorozat 3. pontját, a *legkedvezőbb vonatcsatlakozások* ügyét, a másodtitkár-jegyző ismertette és a választmány a megfelelő kimutatásnak a m. kir. államvasutak igazgatóságával átiratban való közlését határozta el.

A tárgysorozat 4. pontja szerint a *halászati kiállítás* ügyében az összes érdekelt tényezőkhöz intézett körlevélre beérkező válaszok alapján a legközelebbi választmányi ülésen fognak véglegesen határozni.

Ezután olvastatott a „*Budapesti Levelező*” szerkesztőségének és kiadótulajdonosának átirata (tárgysor. 5. pontja), melyben mint a szervezett magyar mezőgazdasági hírszolgálat sajtója és központja a halászati ügyek iránt tanúsított meleg érdeklődésének méltánylásául némi anyagi támogatásban való részesítésért fordul az egyesülethez. *Landgraf János* indítványára a választmány elhatározta, hogy e célra 50 K megadását fogja javasolni a közgyűlésnek és ez összegnek befoglalását az évi költségelírányzat tervezetében rendelte.

A *közgyűlés tárgyait* előkészítésével összefüggésben, a pénztárnok megtette jelentését és bemutatta az 1914. évi költségelírányzat tervezetét. Ennek tudomásulvétele után a választmány kimondotta, hogy a tagdíjhátralékok befizetésére a tagok levélel szövegeztessanak fel a pénztáros által.

Az *indítványokra* térve át, *Corchus Béla* javaslata alapján az *orvhalászat és hallopás* kérdésével is foglalkozott a választmány s hosszabb megvitatás után egyhangulag úgy határozott, hogy az egyesület az ilyen cselekményeknek az új büntető novellában büntetőjogilag szigorúbb minősítése és hatékonyabb büntetése tárgyában az igazságügyi miniszterhez beadványt fog intézni s ennek részletes indokolásában egyebek között hivatkozni fog az Ausztriában törvényhozási úton történt (halászati kihágás helyett lopás) átminősítésre, úgyszintén különösen rá fog mutatni a fiatalok esetére, mert a halászati kihágási jogszolgáltatás terén nálunk még ezidőszent bizonytalanság uralkodik és a jelenlegi, állapot a gyakorlati élet követelményeit egyáltalában nem elégíti ki.

Megtörtént már ugyanis, hogy a teletető raktármedencékből, tehát zárt depóból való hallopás esetén a járásbírótság elutasította a panaszost, holott az a gabonaraktárból való terménylopással azonos eset. A halastavakból — mint zártvízből — való hallopás pedig egyáltalában sok vitára ad alkalmat és a közigazgatási hatóságok is igen ellentétes álláspontot képviselnek és túlságosan enyhe büntetéseket szabnak ki. Főként a vidéki halárúsítást és halal való házalást kellene szigorú ellenőrzés alá fogni és beigazolt esetben az orgazdákat is kellő szigorral büntetni. A halnak a mesterségesen létesített, zárt területű tóból és az állatnak a legelőről való ellopása teljesen analog eset, a hallopást mégis egyszerű kihágásnak minősíti a jelenlegi törvény.

Az úgy nagy fontosságára való tekintettel azt is elhatározta a választmány, hogy az Országos Vadászati Együlethez is átír hasonló mozgalom indítása érdekében, illetőleg az Országos Magyar Gazdák Egyesületének támogatását is külön átiratban fogja kérni a kihágás és lopás közötti disztinczió tisztázása, illetőleg a hallopás szigorúbb minősítése ügyében.

Ülés után a választmány tagjai a Metropole-szálló értelmében barátságos társasvacsorára gyűltek össze és az éjfél óráig tárgyalták a halászat napi kérdéseit. (—gh.)

A *vasúti élőhalaszállítások* ügyében kiküldött állandó hetesbizottság báró *Inkey Pál* elnöke alatt január hó 3-án az Országos Halászati Felügyelőség hivatalos helyiségében ülést tartott, melyen

az egyesületnek az illetékes minisztériumokhoz intézett első beadványára illetőleg az 1913. évi júliusi M. Á. V. igazgatósági értekezleten kifejezett kívánságokra elintézésükre a földművelésügyi minisztériumhoz 117,593/913. sz. alá érkezett és észrevételek megtétele végett visszavárolag kiadott 76,477/1913. sz. kereskedelmi miniszteri átiratot tárgyalta. Az ügy érdemi részéről a választmányi ülésről közölt tudósítás részletesen beszámol.

Az *Érd-dunaegyházi halászati társulat* december hó 20-án tartotta rendes évi közgyűlését *Grassl Hugó* kir. tanácsos elnökelete alatt. Az évi jelentés szerint a társulat a lefolyt évben is gondoskodott a halállomány védelméről s e végből a földművelési kormánytól e célra kapott államsegély igénybevételével 6 halórt alkalmazott; halászati kihágás miatt 4 esetben történt feljelentés. A halállomány emelése érdekében 1.800,000 darab fogassüllőikrát költettek ki és 1000 drb tenyészrákot bocsátottak a Dunába; mindent a társulat ugyancsak állami támogatásként kapta. A társulatnak 1323*57 K bevétellel szemben 1079*19 K kiadása merült fel. A jövő évi költségeket 1660 K-val irányozták elő s ehhez képest a tagok évi járulékát kat. holdanként 8 fillérben állapították meg. k.

A *Pöstyénvidék-vágvizi halászati társulat* december hó 22-én tartotta Pöstyénben rendes évi közgyűlését báró *Mednyánszky Imre* elnökelete alatt. Az igazgató jelentése szerint a M. kir. halálettani és szennyvíztisztító állomás hivatalosan megállapította azt a tényt, hogy a turóczzsentsmártoni cellulózgyár szennyezi a Vág vizét, mégis, midőn a társulat ennek alapján a vízrendőri kihágási eljárást megindította, az eljáró főszolgabíró a gyárat felmentette azzal az indoklással, hogy a turóczzsentsmártoni vízszennyezés nem lehet káros befolyással a pöstyéni Vág-szakaszra (!?). Hasonló eredménytelenségre vezetett a társulatnak halászati kihágási ügyben tett feljelentése is. Jelenti továbbá, hogy a halállomány emelése érdekében a m. kir. földművelésügyi minisztériumtól kapott 800,000 drb fogassüllőikra kiköltése igen jól sikerült. A földművelési kormánytól ugyancsak állami segélyként kapott 300 drb galóczaivadék kihelyeztetett a Vágnak egyik pöstyéni csendes ágában. Az elnökség a halállomány védelme, illetőleg fokozottabb ellenőrzése érdekében a lefolyt évben is átiratban fordult az illetékes közigazgatási hatóságokhoz és csendőrparrancsnokságokhoz. A társulat bevétele a múlt esztendőben 957*37 K, kiadása pedig 955*03 K volt. Igazgató bejelentette ezután, hogy a társulat kötelékébe tartozó vízterület, mely eddig 7 bérleti szakaszban hasznosított, most 4 bérleti szakaszra osztott s a megtartott árverésen az eddigi 943 K bérösszeggel szemben most csak 752 K bér éretett el. A közgyűlés a 3. és 4. szakaszok szerződéseit jóváhagyta, míg az 1. és 2. bérleti szakaszok újból való árverését rendelte el. A jövő évi költségeket 354 K-val irányozták elő. A közgyűlés elhatározta ezután állandó halórok alkalmazását 480 K költséggel, melyre államsegélyt kérnek; továbbá kérelmezni fognak a jövő évre is fogassüllőikrák és galóczaivadék adományozását. Végül a tisztújítás során elnökké újra báró *Mednyánszky Imrét*, alelnökké *Jeszenszky Gézát*, igazgatóvá pedig *Boross Sándort* egyhangulag megválasztották; választottak ezenkívül 4 választmányi tagot is. k.

A *kassai halászati társulat* vizeinek népesítése érdekében kifejtett igazán példaadó munkásságát *Varga Bertalan* társulati igazgatói jelentések az 1913. évre vonatkozó alábbi adatai mutatják:

A társulat a Hernád folyón s mellékpatakjain kerekén 150 kilométer hosszú vízhálózat halászatát gondozza. Az államtól támogatásképp 100,000 drb megtermékenyített sebes pisztrángikrát kapott, melyek 1913. január 11-én érkeztek a *Köttl Rezső*-féle znióváraljai pisztrángos tógazdaságból s még aznap ki is helyeztetek a társulatnak a Kassa melletti Csermelyvölgyben saját költségén épült s fenntartott költőházában. Az ikra kitűnő minőségű, teljesen ép és egészséges volt, a mit az is mutat, hogy a költő készségbe való kihelyezése előtt mindössze 320 db-ot kellett csak kiselejtezni. De a költetés egész ideje alatt alig 4000 drb pusztult el, a veszteség tehát csak 40/0 volt.

A zsenge ivadék kihelyezése május 12-én kezdődött meg. Aznap az *Opaka*-völgy öt mellékpatakjába (Zlatnyuk-p., Vinyicski-p.,

Zlamani-p., Opacska-p. és Romanov-p.), összesen 38,000 drb került. Május 13-án azután további öt patakba (Ruzsin-p., Sztrasn-p., Tokarnya-p., Béla-Zlatnyik-p. és Leszkovecz-p.) 48,000 darab s ugyanaznap külön *ivadéknivelő tóba* 12,000 drb. Május 18-án végül a Hernád jobbpartján lévő Szopotnyicza-patakba 10,000 drb. Összesen tehát 96,000 drb ivadékokat helyeztek ki.

Az ivadéknivelő tóban lévő halacszkákat szeptember 8-án bocsátották ki a szabad vizekbe; erre az időre 5–6 cm. nagyságot értek el, minden etetés nélkül csak természetes táplálékon élve.

Szívárványos pisztrángikrát is kapott a társulat és pedig 40,000 darabot, a melyek márczius 12-én érkeztek a gróf Pálffy-féle dejtői tógazdaságból (Szomolányi uradalom, Pozsony m.). Ezek az ikrák is igen szépek s egészségesek voltak; az érkezés után kiselejtezni csak 220 drb-ot kellett. Még aznap a költőházba kerültek s a kikelés befejeztéig csak 1700 darab romlott meg s így a veszteség alig 5%. A zsenge ivadékokat 38,000 drb-ot három, arra alkalmas patakba (Uhrincs-p., Dolyava-p. és Hrubcsla-p.) helyezték ki május 31-én és június 1-én.

Saját számlájára hozatott a társulat egyik osztrák tenyésztőtől (Fr. Pözl, Forellenzüchtere, Treismauer N. Ö.) 5000 db galóczaikrát is a Hernád folyó számára kísérletezés céljából. A költetés ott is nagyon jól sikerült: a zsenge ivadékokat szeptember 10-ig szintén ivadéknivelő tóban tartották, s mint 10–11 cm. nagyságú halakat bocsátottak a szabad vízbe.

Gondozza a társaság a rákokat is és június hó 9-én az Opaka patakba 500 drb-ot helyezett ki, a melyeket szintén állami támogatás-kép kapott Zalaegerszegről, Fischer Izidor rákkereskedőtől.

Egy tisztán sporthalászat üzésére alakult társadalmi egyesülés oly tevékenységét látjuk ez adatokból, a mely nálunk, sajnos, bizony még szokatlan különösen a tekintetben, hogy a tagok maguk igen jelentékeny anyagi áldozattal járulnak a vizek halászatának feljavítására irányuló munkához. A legőszintebben kívánjuk, hogy minél bőségesebben élvezhessék törekvésük eredményét.

VEGYESEK.

A halászatra vonatkozó ügy- és személybeosztás a földmívelésügyi minisztériumban. A m. kir. földmívelésügyi miniszter még 1913. december 19-én kelt 12,310. eln. sz. rendeletével kiadta a minisztérium személy- s ügybeosztását 1914. január 1-től kezdődőleg. A *halászat* ügyei új főosztályba kerültek (II/B.), a hol a vadászat ügyei is intézettek. A főosztály főnöke *Roth Lóránd* miniszteri tanácsos. A 2. ügyosztály: *Halászat* élén *Landgraf János* miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri osztálytanácsos áll, a ki ez ügyosztályra nézve a főosztály főnökének helyettese is. A 2. ügyosztályban az osztályvezető helyettese *Répassy Miklós* min. osztálytanácsosi címmel és jelleggel felruházott műszaki tanácsos, az osztály személyzete pedig: *dr. Lossonczy Géza*, min. titkár és *Antalfi Sándor*, min. segédfogalmazó; szolgálattételre beosztva: *Kuttner Kálmán*, kir. főmérnök; *Pap Béla*, kir. segédmérnök; *Heincz Pál* és *Techet Róbert* kir. segédmérnökök. Az ügyosztályhoz tartozó külső hivatalok közül az *Országos Halászati Felügyelőség* (V., Ügynök-u. 19. sz.), a *M. kir. halélettani és szennyvíztisztító kísérleti állomás* (VII., Aréna-ú. 29.), végül a *Halkórtani állomás* (VII., Rottenbiller-utca, Állatorvosi főiskola) az eddigi keretekben működnek tovább.

A csukáról s kecsegéről. A bérletemben lévő holtkanyarba kísérletképpen 500 drb kecsegét is eresztettem, mert hallottam, hogy a czibakházi holtágba is tettek s nem régen fogtak már egy-két kilósat; ez adta hozzá a kedvet, hogy én is kísérletezzek. Bérletemet úgy vettem ki húsz évre, hogy egy évig nem halászok. Süllőim gyarapodásának megfigyelése végett három napi próbahalászatot végeztem. Nagy volt az öröömöm halászat előtt, de utána kisebb lett, mert a próbahalászatnál kitént, a miről nem tudtam, hogy nagyon sok a csuka vízben! És a legtöbb csukában egy-egy kecsege volt. Körülbelül 30 drb ilyen kecsegés csukát fogtam;

csak egyikben került ki egy pa'kány. Na de most irtóháborút indítottok a csukák ellen!

Sz.

Mikor a Tisza bokáig ért! Sokat beszélnek az 1863-iki szűk esztendőről. A míg vendéglős voltam, sokat hallottam vendégeimtől is erről az időről; többek között, hogy Szolnoknál lakkcipőben át lehetett menni a Tiszán. Természetesen el kellett hinnem — udvariasságból. Azonban mást mondanak a halászaim, a kik már akkor is jó halászok voltak, mert hárman összesen 203 évesek. Köszöntő közben szólt az egyik öreg: „Isten éltesse az urat sokáig, míg a Tisza nem ér bokáig” stb. Kérdeztem erre, hogy hát hogy is volt 1863-ban? Hát szerintök a Tisza hídjánál olyan csendesen folyt a víz, hogy a lapcsolót húzni kellett; halat alig tudtak naponta 15—20 fontot fogni két szerszámmal; bár jól fizették, még sem tudtak a halászatból megélni. A hogy a víz apadt, úgy elveszett a hal is. A mikor aztán a legelső áradás jött, előkerült a hal is azonnal rémnagy mennyiségben. A szárazság idején, a halászok szerint, gödrökben feküdtek egész nyáron. De hogy száraz lábbal átmehetett volna valaki a Tiszán, arra még a legöregebb halász sem emlékszik.

Sz.

Érdekes pontyfogás. Nádvgó gépem megérkezett; jól működik, de két embernek kell hajtani. Vágás közben pontygödörre találtunk és egy szákkal 65 drb pontyot fogtunk, abból 16 drb nagy ponty volt.

Sz.

Kutya és keszeg. Halgazdaságomban két nagy őrző kutyát tartok. Miután elég bágyadt keszegem akad, úgy szőröstől-bőröstől megfőzetem azokat kutyáimnak bográcsban és nagyon szeretik ezt a kosztot, igen szépen fejlődnek; a réti durbancsot nyersen is megeszik.

Sz.

Eladhatja-e a sporthorgász a fogott halakat? A német szakkörök, a hol a gentlemen-horgászásnak, ha nem is frott, de általánosan elfogadott törvényei vannak, feltétlenül „nem”-el felelnek e kérdésre. A sporthorgász rendszeren a *más* vizén halász; neki csak a sport gyakorlására van engedélye, nem pedig a halal való kereskedésre. Ha azt teszi, akkor már konyhahorgász! Igazában a kifogott halat a maga részére is csak akkor tarthatja meg, ha a halászati jogtulajdonossal a tekintetben megegyezik, illetőleg, a halat külön megveszi. A sporthorgászatra vonatkozó engedély mindig csak a hal fogására vonatkozik, abba a hal elvitele soha sincs beleértve.

Haláteresztőkre vonatkozólag érdekes döntést hozott az osztrák földmívelésügyi minisztérium.

Marburg vidékén a Dráván több nagyobb vízimű építését tervezik. Az egyik egy hatalmas 14 m. magas duzzasztó gát Faat mellett, a mely 36,000 lóerőt szolgáltatna, a másik pedig Marburg mellett, a mely 9 m. gátmagasság mellett 20,000 lóerőt adna. Ha egy lóerőt 500 K-ra számítunk, az építési költség az első esetben 18,000,000 K-ra, a másodikban 10,000,000 K-ra rúgna. Ezenkívül az osztrák államvasutak Marburg alatt mintegy 2 kilométerre és a „Poetovia” társaság Pettau mellett akar hasonló vízierőműtelepeket létesíteni 3 m., illetőleg 9 m. gátmagasságokkal. Ezek a művek körülbelül 30 kilométer szakaszon teljesen elzárnák a halak vonulási útját a Drávában. Igaz, hogy a tervekben haláteresztők is fel vannak véve, de csak 1:8-hoz való fenékeséssel. Az osztrák földmívelésügyi minisztérium ezzel szemben 1:10-hez való hajlást ajánlott. A gráci sporthorgászegylet azonban részletesen megokolt beadványban kérte a haláteresztő fenékesésének 1:12-hez való megállapítását. Bár a tárgyalások során a hatóságok képviselői nem látszottak éppen kedvezően hangoltaknak e követeléssel szemben, az osztrák földmívelésügyi minisztérium 1913. július 13-án kelt elhatározásával mégis úgy döntött, hogy az építővállalatok a hallépcsőt egész hosszában 1:12-hez való fenékeséssel építsék ki s az egyes lépcsők magassága 0.25 m.-nél ne legyen nagyobb. (Oest. Fisch. Z.)

Hollandia lazaczhálászata 1912-ben 26,404 darab eladásra kerülő lazacra rugott; 1911-ben ez a szám 28,837 volt, 1910-ben pedig csak 19,636 darab.

Kitünő, szapora, olcsó haltakarmány!

Ne ad uk többet pénzünket a külföldnek, hanem vásároljuk itthon! Bármilyen mennyiséget, konkurens árakon, szállíthatok azonnal! Ajánlom Ausztriában már is igen jól bevezetett haltakarmányféléseimet, ú. m. **száritott és darált húst Korongokba préselve**, nem tévesztendő össze holmi dögöktől származó kiég-tett szappangyári hulladékkal! A halak általában mind igen szeretik, nagyon tápláló és a mi a fő nagyon szapora. **100 kiló 32 K. Törmelék-riz 100 kiló 25 K; rizliszt 100 kiló 18 K**, továbbá hámozott borsótörödédek, **vérliszt, csontliszt** stb. sokkal olcsóbb, mint bárhol is! Miután az árak igen váltakoznak, azért igen ajánlom tisztelt vevőimnek, hogy a szükséges mennyiség felemlítésével tőlem árajánlatot kérjenek az árú lekötése céljából! Kivánatra szállítom a **száritott halakból készített lisztet** is! **A TURUL füllesztő** (főző) mesésen vált be fentti takarmányok elkészítésénél. Minden racionálisan kezelt halgazdaságban kell, hogy meg legyen! Kapható különböző nagyságokban, leírást igen szívesen küldünk költségvetéssel egyetemben. **A VIDRA** a halgazdaság réme, mesésen vonzódik a kitett törhöz, ha azt **Storcz** udv. vadász **csalijával** kezeltük. **Egy doboz 2 K.** — A hazai halgazdaságok szíves pártolását kéri:

WIRKER J.

Óranggal gyógyszerháza és laboratóriuma erdő- és mezőgazdasági kárteknők ellen

Rákoskeresztúr

Budapest mellett. : József Főherczeg öfensege udv. szállítója.

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek **több ezer métermázsa** élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, cs. és kir. udvari szállító **BUDAPEST**, Központi vásárcsarnok. Telefon: 61—24.

Egynyaras, bőr-, tükör- és pikkelyes

pontyivadék,

2 dgr. átlagsúlyban, 200 ezer drb **eladó** jutányos árban, téli szállítás mellett.

BOKŠIČ-LUGI TÓGAZDASÁG

u. p. **KLOKOSEVAC.**

CHEMISCHE FABRIK SCHLUTUP

Dr. Max Stern

Schlutup, bei Lübeck.

A kitünően bevált

I-a SCHLUTUPI HALLISZT

egyedüli Készítője.

Rendki- **halhúsgyarapodás** csekély termelési költség vül nagy mellett. Feltünő jó eredmények **pontyoknál**, czompóval való vegyes benépesítés mellett, valamint **pisztrángoknál**, különösen **zsenge ivadék- és növendékhalaknál.**

HALGAZDASÁGHOZ VALÓ ESZKÖZÖK: PISZTRÁNGIKRA-

KÖLTŐEDÉNYEK, halivadékszállítóedények, **AQUARIUMOK**

stb. készítésében specialista. Az országos halászati felügyelőség szállítója.

LAMMEL FERENCZ, bádogos- és szerelőmester, Budapest, VIII., József-utca 17. sz.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnyczím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

ősz és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított **wittingau** pontyot és anyapontyot, bajorországi **aischgründi** 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfiát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Arjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.